

گفت‌وگو
شویا نوروزی
جدنا نشدنی ورزش حرفه‌ای

است. نیم‌نگاهی که به روزنامه‌های ورزشی و سایت‌های خبری بیندازد بد به این واقعیت پی می‌برد که متأسفانه حواشی ورزش روز به روز در حال افزایش است. در این بین رسانه‌ها برای پوشش دادن اتفاقات روز ورزش و جذب مخاطب بیشتر نگاهی ویژه به حواشی موجود دارند به گونه‌ای که برخی از آن‌ها برای پیشی گرفتن از رقبای خود وبدون در نظر گرفتن عواقب وخیم آن به این حاشیه‌ها دامن می‌زنند. برای بررسی این معضل به سراغ دکتر حمید قاسمی مدیر رادیو ورزش و مدیر مسئول پیشین روزنامه ایران ورزشی رفتیم و علل بروز این جاش و راهکارهای حل آن را از وی جویا شدیم.

نقش رسانه‌های ورزشی در پیشرفت ورزش را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در تقسیم‌بندی که در منابع از نقش رسانه در ارتباط با جامعه وجود دارد معمولاً چهار مقوله مهم از سویی اکثر کارشناسان تأکید شده است؛ نقش اطلاع‌رسانی، سرگرمی، فرهنگی و آموزشی. چهار مورد ذکر شده نقش‌های بزرگی هستند که رسانه‌ها در حوزه‌های مختلف از جمله ورزش می‌توانند به طور جدی در جامعه ایفا کنند. طبیعی است که اگر رسانه‌ها به درستی وظایف خود را انجام دهند، از همه ظرفیت‌ها بهره بگیرند و رویکردهای هم‌افزایی رسانه‌ای در بین همه رسانه‌ها وجود داشته باشد ضریب نفوذ و اثر آنها بیشتر می‌شود. در غیر این صورت نقش رسانه‌ها کم‌رنگ‌تر خواهد بود.

آیا رسانه‌های ورزشی می‌توانند در جهت تخریب ورزش نیز حرکت کنند؟

سؤال بسیار خوبی است. متأسفانه رسانه‌ها در برخی موارد می‌توانند به غیر از نقش مثبت نقش منفی نیز داشته باشند. با همان رویکرد آموزشی که یک رسانه دارد در ترویج و توسعه برخی رفتارها می‌تواند قبح بسیاری از مسائل را در جامعه و نزد مردم بریزد و زمینه رفتارهای نامطلوب را فراهم کند. برخی از نمونه‌های موجود در ورزش به عینبه می‌بینیم، ورزشکارانی که نقش مرجع و الگورا

ابتدای هفته بود که صحبت‌های پنج‌سال قبل مقام معظم رهبری در خصوص نقش رسانه‌ها در جنجال‌های ورزشی بار دیگر در رسانه‌ها منتشر شد. صحبت‌هایی که به طور مستقیم به جنجال‌سازی برخی رسانه‌ها در ورزش اشاره داشت و انتظاری می‌رفت بعد از آن اقدامی جدی در این زمینه صورت گیرد اما همانطور که سعید مدنی، عضو شورای سردبیری کیهان و کیهان ورزشی در گفت‌وگو با «جوان» به آن اشاره می‌کند، هیچ اتفاق خاصی در پی آن رخ نداد چراکه این ماجرا از اسدیان با مشکل نظارتی مواجه است و تا زمانی که نظارت وجود ندارد و رسانه به ابزار دست عده‌ای سودجو تبدیل شده، داستان به همین شکل است. مدنی با بیان اینکه برای پیشرفت ورزش یک مجموعه باید دست به دست هم داده و به

دغدغه‌های رهبر معظم انقلاب درباره تنش‌آفرینی رسانه‌های ورزشی

رهبر معظم انقلاب اسلامی در ۲۱ اسفند ۹۱ از جمع ورزشکاران و مدیران ورزشی بیاناتی را درباره فضاهای نامطلوب ورزشی و نقش رسانه‌های ورزشی در شکل دادن به این فضاها نامطلوب، بیان داشته‌اند. بیاناتی که اگر در خروجی رسانه‌های ورزشی مدنظر قرار گیرد بسیاری از ناهنجاری‌های ورزشی در سطح جامعه از بین خواهد رفت. رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره فضاهای ورزشی و نقش رسانه‌های ورزشی در تخریب و تنش‌آفرینی در ورزش در این دیدار فرمودند: «به نظر من فضای ورزش را بعضی‌ها خراب می‌کنند، با تخریب، با تهمت، با دروغ، با دعوا را انداختن بین مجموعه‌های

بررسی نقش رسانه‌های ورزشی در دامن زدن به حواشی در گفت‌وگوی «جوان» با دکتر قاسمی

حاشیه‌سازی برای جذب مخاطب آفت بزرگ رسانه‌هاست

در جامعه پیدا کرده‌اند و به‌خاطر توانایی‌های بالایی که دارند الگوی جوانان زیادی شده‌اند. اگر رفتار این الگوها مناسب نباشد می‌تواند زمینه‌تأیید یا پذیرش رفتارهای غیراخلاقی از سوی گروه‌های پیرو را در پی داشته باشد. متأسفانه این اتفاق ناخواسته در بین رسانه‌ها رخ می‌دهد.

نقش حاشیه‌سازی بر برخی از این رسانه‌ها در ورزش چیست؟
ورزش هم حاشیه دارد و هم متن. بعضی اوقات حاشیه جذاب‌تر از متن است. در برخی موارد رسانه‌ها به‌خاطر جذابیت‌های حاشیه‌های وارد مقوله تازه‌ای می‌شوند که از آن به‌عنوان حاشیه‌سازی یاد می‌شود. موارد و مسائلی مطرح می‌شود که نه در متن وجود دارد نه در حاشیه. این واقعیت نیز در رسانه‌های ما به چشم می‌خورد؛ با توجه به کوران رقابت بین رسانه‌ها و برای جذب مخاطب بیشتر متأسفانه به دلیل این جاذبه‌ها اسیر حواشی می‌شوند که آثار مخربی را به همراه دارد.

این ادعا که رسانه‌ها از حاشیه‌سازی در ورزش سود می‌برند را تأیید می‌کنید؟

بحث سود در رسانه دو بعد دارد؛ سود منطقی و غیرمنطقی. سود منطقی این است که هر رسانه پیشتاز باشد و در رویکردهای رسانه‌ای خودش نقش محوری ایفا کند که یکی از این نقش‌ها در اولین قدم انتقال اخبار و اطلاعات به مخاطبان در سریع‌ترین زمان ممکن است.

دغدغه‌های رهبر معظم انقلاب درباره تنش‌آفرینی رسانه‌های ورزشی

مختلف ورزشی، که سهم رسانه‌ها، رسانه‌های ورزشی هم در این کار خلاف سهم کی نیست. که لازم دیدم تذکر بدهم و هشدار بدهم. رسانه‌های ورزشی یک چیز کوچک علیه جریان ورزشی، فدراسیونی، ورزشکاری یا تیمی را پیدا می‌کنند و همین را وسیله قرار می‌دهند و عوار را می‌اندازند، یکی را به جان دیگری بیندازند، دیگری را به جان یکی بیندازند، دعوا بکنند، از این مصاحبه بکشند، اگر مصاحبه‌کننده حرف تندتر بزند، رسانه خوشحال‌تر است، حرف‌های تندتر وید گویی، فحش و فحشیت اگر باشد خیلی خوشحال می‌شوند، کار بدی است، رسانه‌ها درست باید نقطه مقابل حرکت کنند.»

برفتن افراد مشهور و… نیز در گونه‌های مختلف پوشش خبری مدنظر قرار می‌گیرد.

یعنی رسانه‌ها برای جلب مخاطب از شهرت افراد سوءاستفاده می‌کنند؟
تحقیقات نشان داده متأسفانه در مواردی که بحث شهرت مطرح است و افراد مشهور کنار هم قرار می‌گیرند مخاطبان بیشتری را جذب آن خبر می‌شوند. ورزش نیز جولانگاه افراد مشهوری است که به‌خاطر ویژگی‌ها و توانایی‌هایشان یکی از گروه‌های مرجع جامعه محسوب می‌شوند. در بحث مسائل مربوط به ارزش‌های خبری در جایی که ارزش شهرت و برخورد وجود دارد معمولاً بیشترین تعداد مخاطب را شاهد هستیم. مشهورترین افراد در رشته‌های پرطرفداری چون فوتبال هستند و به‌خاطر تقابل‌هایی که بین آنها ایجاد می‌شود زمینه جذب مخاطب فراهم است.

با توجه به تأکید مقام معظم رهبری بر دوری رسانه‌های ورزشی از حاشیه، چطور می‌توان از این رهنمود در جهت نقش‌آفرینی مثبت رسانه‌ای در ورزش بهره گرفت؟

نکته بسیار مهمی است. تحقیقات نشان داده بد وقتی همه حاشیه‌ها افزایش پیدا می‌کند متن را تحت تأثیر قرار می‌دهد و از واقعیت‌ها فاصله می‌گیرد یا حتی در مواردی قبح بسیاری از ارزش‌ها توسط افراد توانمند شکسته می‌شود. باید فکری به حال این شرایط کرد. به عقیده من باید شیونمانه یا دستورالعمل جدی از سوی نهادهای ذی‌ربط در دو بعد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و شورای تخصصی ورزش صدا و سیما در دستور کار قرار بگیرد. در صورتی که هماهنگی‌ها و نظارت‌های لازم به وجود بیاید می‌تواند تأثیر زیادی در رفع حاشیه‌سازهای رسانه‌ها داشته باشد.

دستورالعمل فوق‌باید چه مواردی را شامل شود؟
دامنه این کار بسیار گسترده است تا جایی که در این دستورالعمل می‌توان متناسب با انواع رویدادها و بحث‌های متفاوت تبصره، بند و مواد مختلفی را در نظر گرفت چراکه هر رویداد و رشته‌ای ماهیت و ویژگی‌های خاص خود را دارد. در دوره‌های زمانی نیز شرایط متفاوت است. یکی از نظر به‌هایی که در کتب مبانی نظری ارتباط جمعی مطرح شده این است که بهترین کار هم‌افزایی رسانه‌ای است چراکه رسانه‌های نوپدید و شبکه‌های اجتماعی جدی شده‌اند و ضریب نفوذ رسانه‌ها به شدت تحت تأثیر قرار گرفته‌اند. توافق جمعی بین رسانه‌هایی که اذعان دارند مسائل اخلاقی و ارزشی اولویت آن‌ها

محسوب می‌شود یکی از راهکارها موجود است. رسانه‌هایی که در رعایت ارزش‌های اخلاقی صحه می‌گذارند بسا یکدیگر در یک جهت به توافق برسدن تا اثر فرهنگی رسانه در کل کشور ایجاد شود.

مدنی: رسانه قربانی و ابزار دست سودجویان است

■ نظارتی نیست

مدنی معتقد است: «یکی از دلایل مهمی که باعث شده تا حتی خودرسانه‌نیز قربانی شود، عدم نظارت مسئولان است. شما نگاه کنید، رسانه یک کارکرد مثبت دارد اما کارکرد مثبت آن به کارکرد منفی تبدیل شده. باید در جهت ارتقای فرهنگ گام بردارد اما ضد فرهنگ شده است. چرا؟ چون نظارتی بر کار رسانه‌ها وجود ندارد. این یکی از دلایل مهم است. مسئولان ذیربط باید در این راستا پاسخگو باشند. وزارت ارشاد باید نظارت داشته باشد، نظارتی که باید نمی‌شود. در این میان یکسری بر اساس وجدان کار می‌کنند و در جهت منافع ملی گام برمی‌دارند اما خب عده‌ای هم هستند که در جهت غیر حرکت کرده و از رسانه به‌عنوان دکاتی برای رسیدن به اهداف خاص خود استفاده می‌کنند.»

■ بی‌توجهی به توصیه رهبری

وی با اشاره به صحبت‌های رهبری در خصوص نقش برخی رسانه‌ها در ایجاد حاشیه به جای جمع کردن آن گفت: «اهمیت نقش رسانه و تأثیرات آن بر ورزش و افکار عمومی به اندازه‌ای است که مقام معظم رهبری در خصوص آن هشداروی جدی داد. اما چه

ورزش‌شر

سردیس ورزشی، ۴۳۲۴۹۸۸۴

رسانه فساد، ورزش فاسد

نگاه
سعید احمدیان

رسانه‌ها به‌عنوان چشم‌بینای جامعه در جوامع مختلف نقش مهمی در بر ملا کردن کاستی‌ها و فساد رخنه کرده در حکومت دارند و به‌عنوان پل ارتباطی مردم ومسئولان و پیگیری‌کننده مطالبات جامعه از حاکمیت شناخته می‌شوند اما این نقش مهم به‌نظر می‌رسد در برخی از رسانه‌های ورزشی کشورمان به‌فراموشی سپرده شده و بازنشر صحبت‌های مقام معظم رهبری در دیدار با جامعه ورزش کشور در سال ۹۱ که خوبی‌گویای فضای حاکم بر روزنامه‌ها و خبرگزاری‌های ورزشی ایران است. رسانه‌هایی که به‌جای حرکت در جهت سالم‌سازی محیط ورزش، خودنقش‌زیادی در فساد و سوءاستفاده‌های اقتصادی رخ داده در ورزش کشور دارند، طوری که یکی از بخش‌های مهم پرورنده فساد در فوتبال که توسط مجلس تهیه شده بود، به‌نقشی که رسانه‌ها در گسترش فساد در فوتبال داشتند، اشاره داشت. دبهبی است با ورود منابع گسترده مالی در جیب بازیکنان و مربیان، به‌صورت طبیعی بخش‌های مرتبط دیگر مانند خبرنگاران نیز برای به‌دست آوردن بخشی از این منابع وارد تعامل فسادگونه و تبانی با بازیکنان و مربیان می‌شوند. بازخوانی بخشی از گزارش مجلس درباره نقش رسانه‌ها می‌تواند به‌شناخت این فضا بیشتر کمک کند.

در این گزارش آمده است: «ورود به زندگی خصوصی بازیکنان از جشن ازدواج تا تعداد ماشین‌های مورد استفاده و خریداری املاک، فعالیت‌های اقتصادی، حضور در فعالیت‌های خیریه و عام‌المنفعه و حتی درج اخبار کذب درباره بازیکنان، مربیان و تیم‌های مورد نظر، بزرگنمایی و مطرح کردن تعدمی در برخی از افراد (چهره‌سازان) و معرفی بازیکن یا مربی به باشگاه‌ها از جمله حواشی در مطبوعات ورزشی مذکورند. بر اساس مستندات و گزارش‌های موجود در پرونده، موارد زیادی وجود دارد که برخی از مربیان و بازیکنان به‌منظور کسب شهرت و فضاسازی، برای بالا بردن قیمت قرار دادهای خود و تحمیل وضعیت خود به باشگاه، وارد معامله با خبرنگاران می‌شوند تا با تهیه گزارش و فضاسازی تبلیغاتی، زمینه را برای رشد کاذب آنها فراهم آورند. عکس این مسئله نیز صادق است که در مواردی، خبرنگارانی با مراجعه به بازیکنان یا مربیان، آنها را تهدید می‌کنند که در صورت عدم پرداخت مبلغ مورد نظر، در این رسانه‌ها مورد تخریب واقع خواهند شد. هر دو عامل به دلیل ارتزاق فوتبال از سرمایه‌های دولتی و شهیدولتی است که بیش از این به آن اشاره شد. به‌عنوان نمونه در گزارشی آمده است که مدیرعامل یک باشگاه نیمه دولتی که هیچ سابقه‌ای در فوتبال نداشت، تحت تأثیر فضایی که اطرفیان و رسانه‌ها کار چاق‌کن‌ها برایش ساخته بودند، برای به‌دست آوردن بازیکنی که معمولی بود، حاضر شد مبلغ ۱۰۰ میلیون تومان به باشگاه و شخص مدیرعامل، خارج از چارچوب قراردادهای قانونی بپردازد تا رضایتنامه آن بازیکن معمولی صادر شود.»

این اتفاقات در حالی در رسانه‌های ورزشی ایران در حال رخ دادن است که رسانه‌ها در صورتی که در مسیر وظیفه اصلی‌شان حرکت می‌کردند، می‌توانستند نقش زیادی در کاهش فساد در فوتبال و ورزش کشورمان داشته باشند. این در شرایطی است که رسانه مستقل با توجه به قدرتی که دارد می‌تواند زمینه‌ساز تحولات زیادی در افزایش ورزش باشد. مانند ماجرای که سال گذشته در انگلیس رخ داد و افشاگری چند خبرنگار ورزشی انگلیسی رسوایی بزرگی برای اتحادیه فوتبال این کشور به همراه داشت و سبب شد سرمربی تیم ملی این کشور برکنار شود. تلگراف توانست اسنادی رو کند که نشان می‌داد آلدایس با خبرنگاران این رسانه که خود را دلان فوتبال آسیای شرقی معرفی کرده‌اند، وارد معامله شده و اطلاعات برای فروش بازیکن داده است. رفتاری که از سرمربی سه‌شیرها یک دلال غیرقانونی ساخت و اتحادیه فوتبال انگلیس خیلی سریع و تنها ۶۷ روز بعد از انتصاب آلدایس به جای روی هاجسون، این مربی ۶۱ساله را برکنار کرد. با این حال اما به‌نظر می‌رسد در کشورمان با توجه به تعداد زیاد روزنامه‌های ورزشی، آنها از وظیفه اصلی‌شان دور شده‌اند و اگر تأثیر‌گذاری هم داشته باشند، در جهت منفی است. ریشه افزایش فضای فساد و سوءاستفاده‌گر در رسانه‌ها به‌عدم برخورد قضایی و جدی با این گونه رسانه‌ها برمی‌گردد که سبب شده، آنها بدون اینکه نگران دامن هزینه باشند، ازادانه به رشدفساد در فوتبال کمک کنند. تغییر این فضا را اده دستگاه قضایی رامی‌خواهد تا رسانه‌ای که باید بر ملاکننده فساد باشد، به ترویج‌دهنده فساد تبدیل نشود!

نجات اسپانیا با فوتبال و رسانه

یک ورق روزنامه بالاتر از پادشاه!

بدون هیچ تردیدی بخشی قابل توجه از موفقیت و پیشرفت فوتبال در کاره اروپا مروهون حضور بزرگ رسانه‌های ورزشی این قاره و تأثیر این حضور در فضای ورزش به‌ویژه فوتبال اروپااست.

ایتالیا، آلمان، فرانسه، انگلستان و اسپانیا اگر امروز در رده‌های باشگاهی و ملی بر فوتبال جهان تأثیر خود را دارند به دلیل انواع و اقسام بازی‌های رسانه‌ای و تفرندهایی است که با توجه به آنها گسترده سلطه رسانه‌ای آنها بر دنیای ورزش و فوتبال موفقیت و حتی بعضاً شکست‌ها و انزوای اینتر را شاخص کرده است. در این میان اسپانیا شاید متمایزتر از بقیه باشد؛ کشوری که حدود ۵۰سال قبل با یک نامه تاریخی از سوی پادشاه به وزیر ورزش، فوتبالیش را متحول کرد. نامه‌ای که گفته می‌شود سرچشمه و نقشه راه رسانه‌های ورزشی در کشور ماتادورها باشد.

در این نامه خوان کارلوس پادشاه اسپانیا از وزیر ورزش خود می‌خواهد به‌عنوان تنها امید پادشاه با گسترش شادی و نشاط و با سلاح برنده و بسیار نیروبخش ورزش به‌خصوص فوتبال به او کمک کند، به اسپانیا کمک کنند تا بار دیگر هویت از دست رفته خود را بازیابد.

نامه پادشاه اسپانیا در روزهایی نوشته می‌شود که اسپانیا تازه از سلطه فاشیسم رهایی یافته و مردم به‌زعم پادشاه به سبب شکست‌های فراوان دائماً در گورستان‌ها به سر می‌درند. وزیر ورزش اسپانیا بلافاصله در اقدامی جالب پس از دریافت نامه اقدام به پخش پوسترهایی در فضای طنز و کاریکاتور با پیام‌های ورزشی می‌کند. کاری که بعدها هستی مورد توجه روزنامه مارکا هم قرار می‌گیرد و صفحه‌های اختصاص به همین مضمون می‌دهد. به این ترتیب مردم آرام، آرام به سمت فوتبال سوق داده شدند تا جایی که وقتی جمله از صدی یک قهرمان چاپ می‌شد بسیار تأثیر گذارتر از یک سخنرانی دو ساعته پادشاه یا رئیس‌جمهور بود. «اسپانیای مرده» با این اقدام رسانه‌ای منحصربه‌فرد در آن سال‌ها جانی تازه گرفت، فوتبال مردم این کشور را چنان به هم نزدیک کرد که حالا پس از گذشت نیم قرن لالیگا یکی از پرهودان‌ترین و پر بیننده‌ترین رقابت‌های باشگاهی دنیاست و تیم‌ملی فوتبال اسپانیا هم علاوه بر قهرمانی در اروپا و جام جهانی طرفداران خاص خود در جای جای دنیا را دارد. وقتی چاپ و پخش پوستر در سال‌هایی که اسپانیا هنوز پیشرفتی در صنعت چاپ و روزنامه‌نگاری نداشت می‌تواند اینقدر تأثیر گذار باشد واضح است که امروز در دنیایی که اخبار لحظه به لحظه دست به دست می‌شوند رسانه‌ها چه تأثیر عمیقی می‌توانند در ورزش کشور و رویدادها و حواشی آن داشته باشند.

البته همانطور که عنوان شد رسانه‌ها علاوه بر نقش برکنگ در گسترش و پیشرفت ورزش می‌توانند در انزوا و زمینگیر شدن آن نیز مؤثر باشند. نمونه بارز این مسئله را می‌توان طی سال‌های گذشته در فوتبال ایتالیا مشاهده کرد. فساد گسترده موجود در کالچو و نفوذ آن در رسانه‌ها کار را به قدری برای فدراسیون فوتبال ایتالیا سخت کرده که عملاً هیچ اقدامی نمی‌توانند انجام دهند. بازیکوت گسترده رسانه‌ای از سوی مطبوعات مافیایی و خبرنگاران وابسته به آنها چنان بر فوتبال باشگاهی و ملی این کشور تأثیر گذاشته که سال‌هاست دیگر خبری از تیم‌های قهرمان باشگاهی این کشور در قاره اروپا و حتی تیم‌ملی مقتدر ایتالیا در جام جهانی نیست. نمونه دیگر را می‌توان در آلمان جست‌وجو کرد، جایی که رسانه‌های ورزشی این کشور، دست در دست فدراسیون و بزرگان فوتبال ژرمن‌ها کاری کردند که آلمان‌ها از فوغای افشای فساد در فیفا و کشورهای صاحب‌نام فوتبال جان سالم به‌در بردند و الا بر کسی پوشیده نیست که قبل و در حین برگزاری رقابت‌های جام جهانی ۲۰۰۶ چه زد و بندهایی انجام شد و چه رشوه‌هایی که پرداخت نشد اما قدرت رسانه‌های آلمان در منحرف کردن اذهان دنیا کاری کرد که آنها فعلاً از اتهام رهایی پیدا کرده‌اند.